

"El model constitucional

Pot fer la seva travessa per al 19-N?

—Tot indica que CiU, a més de revalidar el primer lloc, es quedarà a les portes de la majoria absoluta. El principal perjudicat serà el partit socialista: les enquestes li pronostiquen un descens dels 40 diputats actuals fins a 34, però jo crec que amb la campanya que estan fent, que no és gaire afortunada, pot perdre encara més i quedar-se en 30. El principal beneficiat serà el PP, que pot gairebé doblar i situar-se en els 12 o 13 diputats. ERC es mantindrà, dins d'una forquilla dels 10 als 12 diputats. Iniciativa pot pujar, però no gaire significativament, i pujar dels set actuals a 9 o 10.

—*En aquesta campanya electoral es presenten models diferents d'articulació institucional entre Catalunya i Espanya?*

—No. Només es discuteix si es posa el llistat de l'autonomia en la banda alta o en la baixa, però sense sortir-se de la Constitució. Ningú no planteja seriosament un canvi del model d'estat. Per tant ens movem dins del que és un model regional o autonòmic, amb matisos sobre les competències que corresponen a cadascú. Potser d'aquí a uns anys sí que es debatran de debò models diferents, però ara per ara no.

—*Per què?*

—Perquè el model dissenyat a la Constitució i desenvolupat per l'Estatut d'Autonomia no està esgotat. En alguns aspectes s'hi comencen a veure els límits, però ni pel que fa a les competències està tot fet ni en l'àmbit institucional està tot dit. Encara estem en l'etapa de desenvolupament del model creat per la Constitució. Per això cap força política no proposa encara formalment un canvi del model. Fins i tot ERC, que sempre parla de termes com independència o sobirania no ha concretat mai el model ni les etapes per assolir-lo.

—*Podria descriure breument, com a observador, quin model d'articulació Catalunya-Espanya proposa cada partit? Comencem per CiU.*

—Jo diria que han trobat la manera de saber no definir-se, cosa que també té el seu mèrit. La seva posició és la de desenvolupar el marc actual. En altres paraules: no córrer riscos innecessaris de provocar un model més ambiciós el final del procés del qual no es coneix. Per tant CiU es mou dins el model regional estàndard, amb la idea que si aquest model finalment no permet que el fet diferencial de Catalunya sigui reconegut plenament i de forma estable, caldrà qüestionar-lo.

—*El PSC ha oblidat el seu federalisme?*

Ferran Requejo és catedràtic de Ciència Política a la Universitat Pompeu Fabra i especialista en teoria de la democràcia, federalisme i pensament polític de la postguerra. Requejo defensa el federalisme asimètric com a fórmula d'articulació dels estats plurinacionals. En aquesta entrevista, que tanca la sèrie al voltant de les eleccions del 19-N, analitza la vigència de l'actual relació Catalunya-Espanya i el paper dels partits catalans.

—El federalisme del PSC no ha estat mai definit d'una manera explícita. Si hem de fer cas de declaracions o escrits de teòrics del partit i de juristes de la seva òrbita, el model seria el del federalisme cooperatiu: reforçar les competències de les autonomies, però alhora enfortir els vincles de cooperació entre les comunitats i l'estat central. El dubte és si aquest model permet articular satisfactòriament el fet diferencial de les nacionalitats. La majoria d'estats federals no són plurinacionals, i falta veure si el federalisme cooperatiu és una fórmula vàlida per organitzar estats plurinacionals.

—*Continuem el repàs. Formalment, Iniciativa per Catalunya proposa un estat federal via reforma de la Constitució per incloure-hi el dret d'autodeterminació. Això és viable?*

—Això és molt inconcret. Cap força política, i tampoc IC, no ha concretat els ritmes i els continguts d'un procés d'aquesta mena. Estem en els prolegòmens del que hauria de ser un programa de reforma, no hi som encara, som en el llindar d'un edifici on segurament haurem d'entrar.

—*Finalment, ERC. Veu en l'horitzó polític català un referèndum similar al del Quebec?*

—A curt termini, rotundament no. A mig termini, i això pot ser a uns vint anys vista, qui sap. Caldria esgotar primer el marc actual. La pregunta, l'haurem de fer aleshores. Ni tant sols ERC defensa que això es faci ara.

—*Amb la boca petita o en privat, dirigents de tots els partits menys el PP comencen a dir que l'Estatut està pràcticament exhaurit, o superat. Pensa igual?*

—L'Estatut segurament s'acabarà, però en aquest moments encara no ho està. Penso que el model actual, Estatut i Constitució, no assegura l'estabilitat a mig termini, perquè no regula bé els fets diferencials nacionals. I això, a mig termini, s'haurà de revisar.

—*Quin valor dóna a la proposta de reforma de l'Estatut de Joaquim Nadal?*

—Bé, d'entrada ha sorprès tothom perquè aquesta no ha estat ni la posició ni la pràctica del partit socialista durant els anys 80. El PSOE més aviat ha fet una lectura restrictiva del marc constitucional i estatutari. No sembla que la proposta de Nadal tingui molta credibilitat dins mateix del partit socialista.

—*Es pot canviar substancialment l'Estatut sense tocar la Constitució?*

—Sí, però amb límits. El nombre de les competències de Catalunya pot augmentar encara molt més. De fet, l'article 150 permet que l'estat delegui a una comunitat autònoma com-

al s'haurà de revisar"

petències que li són pròpies. Però no es podrien canviar substancialment les coses en l'àmbit institucional o simbòlic. No forçosament s'asseguraria l'encaix còmode de Catalunya, plenament reconeguda com a nació per l'estat i dins l'estat.

—*La reforma de l'Estatut podria representar el final del cafè per a tots?*

—Més aviat seria un cafè amb més cafeïna per a Catalunya. Però això regularia el fet plurinacional? Caldria veure el nivell de cafeïna.

—*La sortida pot ser el federalisme asimètric?*

—Jo crec que sí. La idea del federalisme asimètric és molt senzilla: les diferents unitats que formen un estat federal tenen una relació amb el govern central que no és uniforme. Cada unitat —cada autonomia, per entendre'ns— es relaciona amb l'estat central a la seva manera, d'acord amb les seves característiques específiques. I això es plasma en tres nivells: competencial, institucional i simbòlic.

—*Anem per parts. Nivell competencial.*

—Les autonomies no tenen perquè tenir el mateix tipus de competències totes. Potser és bo que una autonomia, per les seves característiques, tingui moltes competències econòmiques però poques en matèria cultural, mentre que en una altra sigui a l'inrevés. El límit que té l'actual model constitucional nostre és que bàsicament totes les autonomies tenen un mateix nivell competencial. A mig termini això ha de

canviar perquè si no el problema de Catalunya i del País Basc no es resoldrà.

—*Segon nivell: l'institucional.*

—Vol dir que aquestes comunitats, que són especials perquè representen un fet diferencial, puguin presentar-se com a actors propis en institucions de l'estat —per exemple al Senat— i internacionals —per exemple a la Unió Europea—. Això és asimetria, perquè aquestes comunitats tindran un tipus de representació externa i interna diferent a la dels altres.

—*Tercer nivell: simbòlic.*

—Aquest nivell regula coses com la presència dels himnes, de les banderes... cada estiu al País Basc es munta el gran sidral de la guerra de les banderes: doncs bé, jo crec que això seria bastant fàcil d'acabar, fent per exemple que aigui la comunitat autònoma qui decideixi quin és el símbol que té prioritat en el seu territori. El nivell simbòlic també es refereix a la presència d'una comunitat en els esdeveniments esportius internacionals: poder participar amb equips propis als Jocs Olímpics, els campionats europeus i del món.

—*El federalisme asimètric és la recepta màgica?*

—Màgica no, però sí que puc dir que si el federalisme no és asimètric mai no podrà resoldre l'encaix en un estat dels fets plurinacionals.

**Eduard
Voltas**

